

Förklarande anmärkning som åtföljer förslaget om en riktad översyn av den allmänna gruppundantagsförordningen

Avsikten med denna anmärkning är att klargöra syftet med och tillämpningsområdet för förslaget om en översyn av den [allmänna gruppundantagsförordningen](#)¹. Översynen görs utifrån resultaten av en omfattande utvärdering av politiken för statligt stöd, nämligen [kontrollen av ändamålsenligheten](#)², så att förordningen kan anpassas till revideringarna av vissa riktlinjer för statligt stöd³. Denna not åtföljer det offentliga samrådet om detta förslag om den allmänna gruppundantagsförordningen. Denna översyn är en följd av den översyn av den allmänna gruppundantagsförordningen som antogs den 23 juli 2021.

Offentlig finansiering som uppfyller de villkor för statligt stöd som anges i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) måste i regel anmälas till kommissionen och godkännas innan den genomförs. Principerna bakom EU:s regler om statligt stöd syftar till att säkerställa att offentliga utgifter inte skapar orättvis konkurrens för företag som är verksamma på EU:s inre marknad. Närmare bestämt bidrar dessa principer till att säkerställa att offentliga pengar inte ersätter privata investeringar, att de tjänar generella politiska mål och att de inte går utöver de belopp som behövs för att uppnå dessa mål. Medlemsstaterna är inte skyldiga att anmäla statligt stöd till kommissionen, om stödet i fråga omfattas av reglerna om stöd av mindre betydelse eller uppfyller alla relevanta kriterier i den allmänna gruppundantagsförordningen.

De ändringar som är föremål för detta offentliga samråd syftar till att ändra den allmänna gruppundantagsförordningen på ett målinriktat sätt, så att den säkert kompletterar de relevanta riktlinjer om statligt stöd som håller på att ses över parallellt, och till att säkerställa att reglerna tar vederbörlig hänsyn till marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen samt kommissionens nya prioriteringar, särskilt den europeiska gröna given och den industriella och digitala strategier. Genom ytterligare förenklingar och förtydliganden av dessa regler kommer ändringen att förbättra rättssäkerheten och underlätta medlemsstaternas genomförande av stödåtgärder som främjar den gröna och digitala omställningen, samtidigt som eventuella snedvridningar av konkurrensen begränsas till ett minimum.

Mer konkret föreslås en översyn av den allmänna gruppundantagsförordningen för att underlätta för medlemsstaterna att utan förhandsanmälan genomföra statliga stödåtgärder på följande områden:

- Regionalstöd
- Riskfinansieringsstöd
- Stöd till forskning, utveckling och innovation
- Miljöstöd och energistöd

¹ Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, EUT L 187, 26.6.2014, s. 1, i dess senast ändrade lydelse. Observera att en riktad översyn av den allmänna gruppundantagsförordningen för att underlätta samspelet mellan reglerna om statligt stöd och vissa EU-finansieringsregler är pågående och ska vara slutförd under andra hälften av juli 2021.

² Offentliggjort den 30 oktober 2020, se: <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Fitness-check-of-2012-State-aid-modernisation-package-railways-guidelines-and-short-term-export-credit-insurance>

³ Riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd och energi, riktlinjerna för regionalstöd, rambestämmelserna för forskning, utveckling och innovation samt riktlinjerna för riskfinansiering.

Detta initiativ bygger till stor del på belägg och uppgifter som kommissionen samlat in i samband med kontroller av ändamålsenligheten hos reglerna om statligt stöd, men också på kommissionens marknadserfarenhet och erfarenheter från sin praxis i enskilda ärenden. Med tanke på åtgärdens karaktär av komplement till översynen av riktlinjerna för statligt stöd på de berörda områdena ansågs det inte nödvändigt med en separat konsekvensbedömning för detta initiativ.

1. Regionalstöd

Efter antagandet av de riktlinjer för regionalstöd som är tillämpliga från och med 2022 är det nödvändigt att anpassa avsnittet om regionalstöd i den allmänna gruppundantagsförordningen för att undvika bristande överensstämmelse mellan de två regeluppsättningarna. Dessutom införs ett smärre förtydligande för att från de kostnader som berättigar till regionalstöd undanta de avskrivningskostnader som uppstår till följd av användningen av vissa tillgångar under den period de används för ett forsknings-, utvecklings- och innovationsprojekt, eftersom dessa då inte är investeringskostnader i den mening som avses i regionalstödsriktlinjerna. Ändringar har också gjorts i avsnittet om stöd till små och medelstora företag, eftersom definitionen av nyinvestering är densamma som för regionalstöd, i syfte att undanröja den befintliga skillnaden mellan de delområden som gäller små och medelstora företag och de som gäller regionalstöd med avseende på stödberättigande kostnader.

Detta förslag till ändring av den allmänna gruppundantagsförordningen omfattar särskilt följande ändringar:

- En anpassning av det sektoriella tillämpningsområdet för regionalstöd (undantag för brunkol, införlivande av syntetfibrer och varvsindustri, uteslutande av stöd till bredband och forskningsinfrastruktur i avsnittet om regionalstöd, förtydligande av definitionen av transport- och energisektorerna).
- Utvidgade möjligheter att bevilja driftstöd för att förhindra eller minska avfolkningen, vilken hittills bara har gällt mycket glest befolkade områden, också till glesbefolkade områden i enlighet med standpunkten i riktlinjerna för regionalstöd.
- Ett införande av smärre justeringar av tröskelvärdena för anmälan av regionalstöd för att tydliggör vilka de är, med beaktande av alla olika stödnivåer, men också för att ta hänsyn till högre tröskelvärden för små och medelstora företag som genomför ett projekt under 50 miljoner euro, så att de inte förfördelas på grund av metoden med justerat stödbelopp, som tillämpas vid större projekt.
- Ett undantagande av kostnader för byggnader, mark och utrustning från regionalstöd i den utsträckning och så länge de får stöd enligt den allmänna gruppundantagsförordningen om stöd till FoUI-projekt.
- En anpassning av utformningen av avsnittet om små och medelstora företag till avsnittet om regionalstöd.

2. Riskfinansieringsstöd

Resultaten av utvärderingen av ändamålsenligheten bekräftar att de regler för riskfinansiering på området statligt stöd som infördes 2014 överlag fungerade väl och bidrog till att åtgärda det marknadsmisslyckande som hindrade små och medelstora företag i EU ifrån att locka till

sig den finansiering de behöver för att kunna växa och ha framgång, och detta utan att konkurrensen snedvrids på ett otillbörligt sätt. Samtidigt bör vissa ändringar göras för att underlätta tolkningen och genomförandet av dessa regler. Slutligen beaktas i översynen av reglerna också den europeiska gröna given och industristrategin (t.ex. genom att inkludera en ”bonus” för miljöstöd samt stöd i form av överföring av immateriella rättigheter till innovativa nystartade företag).

Översynen av riktlinjerna för riskfinansiering har redan inletts och ett offentligt samråd har ägt rum för att samla in synpunkter från medlemsstaterna och berörda parter. Eftersom riktlinjerna för riskfinansiering utgör den rättsliga grunden för godkännande av stödordningar för riskfinansieringsstöd som går utöver den allmänna gruppundantagsförordningen, är båda uppsättningarna regler nära förbundna med varandra och överensstämmelsen mellan dem måste säkerställas. Detta är det främsta skälet till de föreslagna ändringarna av avsnittet om stöd till små och medelstora företags tillgång till finansiering och de tillhörande definitionerna i kapitel I i den allmänna gruppundantagsförordningen.

Alla föreslagna ändringar är baserade på belägg som samlades in under kontrollen av ändamålsenligheten. De föreslagna ändringarna av riskfinansieringsbestämmelserna i den allmänna gruppundantagsförordningen ligger i linje med den pågående översynen av riskfinansieringsriktlinjerna. De främsta ändringarna är följande:

- Omstrukturering av den nuvarande artikel 21 genom att dela upp den i två artiklar: den ena avser riskfinansieringsstöd via finansiella intermediärer och den andra riskfinansiering i form av skatteincitament för fysiska personer som investerar i stödberättigade företag. Den nya artikel 21 har omstrukturerats för att bättre framhäva den tredelade strukturen hos riskfinansieringsstöd: av investerare, till stödmottagare, via finansiella intermediärer.
- Ändring av det stödberättigandekriterium som gör det möjligt för företag att få riskfinansieringsstöd från ”sju år efter deras första kommersiella försäljning” till ”tio år efter registreringen och/eller, när det gäller innovativa företag, sju år efter deras första kommersiella försäljning”.
 - Ändringen till ”tio år efter registreringen” görs för att förenkla tillämpningen av gruppundantagsförordningen, eftersom registreringen av ett företag definieras medan den första kommersiella försäljningen är föremål för olika tolkningar (för stödberättigade små och medelstora företag som inte omfattas av registreringsskyldigheten kan den tioåriga stödperioden anses börja när det lilla eller medelstora företaget antingen inleder sin ekonomiska verksamhet eller är skyldigt att betala skatt för sin ekonomiska verksamhet).
 - Möjligheten för medlemsstaterna att fortsätta att använda det nuvarande kriteriet ”sju år efter deras första kommersiella försäljning” för innovativa företag är ett svar på den återkoppling som inkommit under det offentliga samrådet om riskfinansieringsriktlinjerna om att sådana företag inom sektorerna för bioteknik, hälso- och sjukvård och mikroelektronik kan ha investeringscykler på mer än tio år. Innovativa företag definieras redan i den allmänna gruppundantagsförordningen.
- För att förtydliga situationen med en ”utvidgning av verksamheten”, där investeringen måste överstiga 50 % av de små och medelstora företagens årliga omsättning för att de

ska vara berättigade till riskfinansieringsstöd: I artikel 21 hänvisas nu till ”ny ekonomisk verksamhet” i stället för till de mer tekniska ”nya produktmarknaderna eller geografiska marknaderna”. Dessutom omfattar förslaget en grön bonus (investeringen måste endast överstiga 30 % i stället för 50 % av de små och medelstora företagens årliga omsättning) för investeringar som förbättrar miljöprestanda i enlighet med taxonomiförordningen.

- Det tydliggörs att det vid beräkningen av den maximala understödda riskfinansieringsinvesteringen per stödmottagare är det utestående beloppet vid tidpunkten för beviljandet som ska beaktas. Därigenom kan riskfinansieringsinvesteringen återbetalas och ytterligare investeringar ta emot, så länge mottagaren fortfarande är stödberättigad.
- Minimitröskelvärdena sänks för privat deltagande i riskfinansieringsinvesteringar i stödområden enligt artikel 107.3 a i EUF-fördraget. Med denna modulering beaktas skillnader i tillgången till annan finansiering än bankfinansiering, inbegripet riskfinansiering mellan och inom medlemsstaterna, samtidigt som hänsyn tas till att privat deltagande är en nödvändig förutsättning för riskfinansieringsstöd eftersom detta säkerställer mobilisering av privata investeringar, försiktig riskbedömning och lämplig due diligence-granskning av finansieringsobjektet.
- Tillämpningsområdet för artikel 24 om stöd till sökkostnader för att identifiera stödberättigade företag utvidgas så att det även omfattar kostnader för investeringsanalys i stödberättigade företag, så att utmaningar inom riskkapitalsektorn kan hanteras i syfte att mildra de informationsasymmetrier som påverkar sådana företag.
- Tillämpningsområdet för artikel 22 om startstöd utvidgas till att omfatta stöd i form av överföring av immateriella rättigheter från en forskningsorganisation där de underliggande immateriella rättigheterna har utvecklats till små och innovativa företag som måste föra ut en ny produkt eller tjänst på marknaden.
- I definitionen klargörs att endast privatägda enheter kan beaktas för att nå upp till det investerarbidrag som krävs för riskfinansieringsåtgärder och att offentliga eller halvoffentliga enheter, t.ex. nationella utvecklingsbanker och -institutioner eller internationella finansinstitut, inte kan beaktas för detta ändamål.
- I definitionen av innovativa företag (som t.ex. gör det möjligt att fördubbla startstödet eller ovannämnda stöd för överföring av immateriella rättigheter) inkluderas mottagarna av medel från Europeiska innovationsrådet (EIC) eller EIC:s spetskompetensstämpel.

3. FoUI-stöd

Bestämmelserna i rambestämmelserna för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation kompletteras genom den allmänna gruppundantagsförordningen. I förordningen fastställs förenlighetsvillkor, på grundval av vilka medlemsstaterna kan genomföra statliga stödåtgärder utan förhandsanmälan till kommissionen. Såsom tillkännagavs vid översynen av rambestämmelserna för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation kommer kommissionen i samband med den aktuella riktade översynen av den allmänna gruppundantagsförordningen att inkludera en riktad ändring av de FoUI-relevanta

bestämmelserna i den allmänna gruppundantagsförordningen. Detta görs i linje med vad som föreslagits med avseende på rambestämmelserna för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation och för att säkerställa samstämmighet mellan reglerna om statligt FoUI-stöd.

För att uppnå detta omfattar översynen av de FoUI-relaterade delarna av den allmänna gruppundantagsförordningen i huvudsak följande riktade förbättringar:

- Förtydligande av vissa begrepp och definitioner: För det första föreslås ett förtydligande av att ”digitala innovationsknutpunkter”, även de som ingår i programmet för ett digitalt Europa, kan klassificeras som innovationskluster enligt definitionen i den allmänna gruppundantagsförordningen. För det andra behöver definitionerna av industriell forskning och experimentell utveckling ändras så att det tydligt framgår att FoU-verksamhet om digital teknik/digitala lösningar omfattas. För det tredje föreslås ett tydliggörande som visar att små och medelstora företags innovationsverksamhet också omfattar användning av digitala lösningar (t.ex. stöd till tjänster som tillhandahålls av forskningsinfrastrukturer, test- och experimentinfrastrukturer, innovationskluster eller privata digitala experter).
- Införande av en ny definition och nya förenlighetskriterier som möjliggör stöd till test- och experimentinfrastruktur – som främst används av industrin för sådan FoU-verksamhet som utveckling och testning av ny teknik – som också kan fungera som incitament för investeringar i FoUI som underlättar en dubbel övergång. Dessa typer av infrastrukturer kallas ibland också teknikinfrastruktur.
- Villkoren för stöd till FoU-projekt enligt artikel 25 i den allmänna gruppundantagsförordningen förenklas, särskilt genom att föreslå ytterligare möjligheter att använda en förenklad kostnadsmetod för att beräkna indirekta kostnader för FoU-projekt.

4. Miljö- och energistöd

I linje med målen för den gröna given föreslås att tillämpningsområdet för den allmänna gruppundantagsförordningen utvidgas genom att antalet åtgärder som undantas från kravet på förhandsanmälan ökas och tröskelvärdena för anmälan av klimat-, energi- och miljöskyddsåtgärder höjs, när så är objektivt motiverat. Den föreslagna utvidgningen återspeglar kommissionens genomförandepaxis, beaktar teknik- och marknadsutvecklingen och begränsar snedvridningen av marknaden och konkurrensen, särskilt när det gäller nyare och mer omfattande åtgärder. De viktigaste föreslagna ändringarna, vilka är avpassade efter utkastet till reviderade riktlinjer för statligt stöd till klimat, miljöskydd och energi, är följande:

Stöd till miljöskydd

- Enligt förslaget ska medlemsstaternas möjligheter att stödja investeringar för att minska koldioxidutsläppen breddas genom införande av särskilda bestämmelser, enligt vilka investeringsstöd för avskiljning, användning eller lagring av koldioxid anses vara förenligt med den inre marknaden och befriat från anmälningskravet.
- Det införs en ny särskild kategori av undantag för investeringsstöd för rena eller utsläppsfria fordon. Enligt förslaget ska också en komplettering göras. Den gäller de bestämmelser om investeringsstöd för laddnings- och tankningsinfrastruktur som nyligen införts som en del av den riktade översyn av den allmänna gruppundantagsförordningen som åtföljer den fleråriga budgetramen 2021–2027.

Kompletteringen görs genom att i) tillämpningsområdet för investeringsstöd för tankningsinfrastruktur utvidgas till att omfatta sådan tankningsinfrastruktur som tillhandahåller koldioxidsnål vätgas, och ii) också omfattar stöd till laddnings- och tankningsinfrastruktur som inte är tillgänglig för allmänheten.

- Det införs en ”grön bonus” för stöd till förbättring av byggnaders energiprestanda i syfte att uppmuntra ambitiösa byggnadsrenoveringsprojekt. Bonusen skulle tillämpas i fall där förbättringar av energiprestanda leder till en betydande minskning av efterfrågan på primärenergi.
- Det genomförs en utvidgning av tillämpningsområdet för den allmänna gruppundantagsförordningen till att omfatta investeringsstöd för återställande av livsmiljöer och ekosystem, skydd och återställande av biologisk mångfald och genomförande av naturbaserade lösningar för anpassning till och begränsning av klimatförändringarna.
- Tillämpningsområdet vidgas för befintliga bestämmelser om stöd till återvinning och återanvändning av avfall så att de även omfattar investeringsstöd för andra investeringar som syftar till att öka resurseffektiviteten eller bidra till omställningen till en cirkulär ekonomi.
- Att föreskriva att stödordningar i form av skattesänkningar till förmån för energiintensiva företag enligt energiskattedirektivet ska omfattas av gruppundantag, förutsatt att dessa stödordningar kräver att stödmottagarna uppfyller villkor som säkerställer en ökning av energieffektiviteten och investeringar i projekt som leder till betydande minskningar av stödmottagarens utsläpp av växthusgaser. Stödordningar som inte uppfyller dessa villkor kommer inte att omfattas av gruppundantag men kan anmälas enligt riktlinjerna för statligt stöd till klimat, miljöskydd och energi, som för närvarande håller på att ses över. Kommissionen vill särskilt få in synpunkter på införandet av dessa villkor i den föreslagna allmänna gruppundantagsförordningen.
- En ny kategori av undantag införs för stöd i form av nedsättningar av miljöskatter eller miljöavgifter, som behövs för vissa resursintensiva sektorer.
- Ytterligare flexibilitet erbjuds genom högre stödnivåer, särskilt när stöd beviljas inom ramen för ett konkurrensutsatt anbudsförfarande.

Stöd till främjande av energi från förnybara energikällor

- Tröskelvärdena för anmälan höjs samtidigt som hänsyn tas till den kostnadsminskning som mogen teknik och dess marknadsintegration medför.
- Det föreslås att undantagen för investerings- och driftstöd för förnybar energi utvidgas till att omfatta lagringsprojekt med en direkt koppling till nya eller befintliga anläggningar för produktion av förnybar energi. På så sätt blir det möjligt att tillgodose den allt viktigare roll som lagring spelar för integreringen av förnybar energi i elsystemet och för anpassning till utkastet till riktlinjer för statligt stöd till klimat, miljöskydd och energi.
- Den föreslagna ändringen kommer att omfatta investeringsstöd för projekt på området förnybar vätgas, så att investeringar i grön vätgas underlättas. Driftstöd till småskaliga

anläggningar för främjande av förnybar vätgas kommer också att undantas från anmälningsskyldigheten.

- I linje med det omarbetade direktivet om förnybar energi inkluderas bestämmelser om driftstöd till gemenskapsprojekt för förnybar energi, vilket betyder att projekt under 1 MW installerad kapacitet undantas från konkurrensutsatta anbudsförfaranden.

Stöd till fjärrvärme- och fjärrkylsystem och energiinfrastruktur

- I den föreslagna ändringen av den allmänna gruppundantagsförordningen förtydligas befintliga regler samtidigt som de anpassas till målen för den gröna given, såsom gjordes i investeringsplanen för ett hållbart Europa⁴ som bifogas meddelandet om den gröna given. Detta görs för att anpassa de befintliga reglerna om stöd till fjärrvärme- och fjärrkylsystem och energiinfrastruktur till målen i den gröna given.
- Dessutom kan stöd till investeringar i fjärrvärmesystem som drivs med fossila bränslen inte anses vara stödberättigande enligt den allmänna gruppundantagsförordningen. I fråga om stöd till investeringar i naturgasbaserad fjärrvärmeproduktion samt till investeringar i eller uppgradering av distributionsnät införs, i linje med målen i den gröna given, särskilda skyddsåtgärder, t.ex. ”efterlevnad av klimatmålen” för att förhindra inlåsning och garantera konkurrens,
- När det gäller investeringar i energiinfrastruktur är det tillåtet att stödja energiinfrastruktur för nya energikällor, särskilt vätgasinfrastruktur. Dessutom är stöd också tillåtet för investeringar som inte genomförs i stödområden. Slutligen måste stödet till investeringar i energiinfrastruktur för naturgas anpassas så att hänsyn tas till målen i den gröna given och den nödvändiga efterlevnaden av klimatmålen.

⁴ Meddelande från kommissionen om investeringsplanen för ett hållbart Europa/investeringsplanen för den gröna given (COM(2020)21 final).